

ЄВРЕЙСЬКІ СПОРТИВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛЬВІВЩИНИ (1908–1939)

Мар'ян Стефаник, Ярослав Тимчак

Львівський державний університет фізичної культури

Актуальність. У системі міжнародного спорту виокремлюють ігри етнічної (національної) приналежності [2, 3, 4, 7]. Як відомо, гімнастичний і спортивний рух у другій половині XIX ст. – початку XX ст. теж організували за національним (етнічним) принципом (німецька, шведська, сокольська (чеська) гімнастика, англійська спортивно-ігрова система тощо). Наукові джерела свідчать, що подібно відбувався процес становлення спорту і на західноукраїнських землях, де гімнастичні і спортивні організації (українські – “Сокіл”, “Січ”, польські – “Полонія”, “Лехія”; єврейські – “Єгуда” тощо) створювали на національних засадах.

Проблематика виникнення національних гімнастичних і спортивних організацій на західноукраїнських землях наявна працях українських фахівців [1, 5, 6, 8]. Ці праці (окрім робіт О. Ноги, І. Яремка) присвячені дослідженню переважно українських спортивно-гімнастичних товариств. Чи не найменш вивченою досі залишається проблематика становлення і розвитку єврейських спортивних організацій на західноукраїнських землях у першій третині XX ст. (товариства, види спорту, спортивна інфраструктура, фахівці і провідні спортсмени тощо). Тема не була предметом окремої наукової розвідки.

Мета дослідження – узагальнити та систематизувати дані про становлення та діяльність єврейських спортивних організацій Львівщини.

Завдання дослідження: висвітлити започаткування та діяльність єврейських спортивних організацій Львівщини кінця XIX – початку XX ст. (до 1939 р.); виокремити ключові види спорту та провідних діячів – організаторів, тренерів і спортсменів єврейських спортивних організацій Львівщини.

Методи та організація дослідження. Для реалізації поставлених завдань було використано такі методи дослідження: аналіз літературних джерел; теоретичної інтерпретації; історичні.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз літературних джерел дав змогу виявити на Львівщині в зазначений період 11 єврейських спортивних організацій. Два з них виникає ще до Першої світової війни, зокрема, спортивні клуби “Гасмонея” (Львів, 1908 р.) та “Знесення” (Знесення, 1913 р.). У повоєнний час ці єврейські спортивні організації Львівщини відновлюють свою діяльність, а також започатковують нові, зокрема “Гагібор” (Перемишль, 1921 р.), “Хашахар” (Перемишль, 1921 р.), “Кадіма” (Борислав, 1928 р.), “Бейтар” (Дрогобич, 1928 р.), “Баркохба” (Львів, 1928 р.). Географія поширення єврейських спортивних організацій значно розширюється. У період з 1921 до 1939 рр. вони створюються у Львові, Перемишлі, Дрогобичі, Ряшеві, Золочеві, Бориславі.

Більшість єврейських спортивних організацій займалися розвитком футболу. Однак деякі клуби розвивали й інші спортивні види: Стрийські “Хакоах” та “Дрор”, а також Дрогобицький клуб “Бейтар” окрім футболу мали секції з тенісу, легкої атлетики (різновиди бігу, штовхання ядра, метання диска) та хокею, як для хлопців, так і для дівчат. У львівському клубі “Гасмонея” діяло 12 секцій. Найбільшою популярністю користувалися футбол, легка атлетика, настільний теніс, хокей та гімнастика. Львівський “Дрор” мав секції з футболу, хокею та фехтування.

Єврейські спортивні товариства дбали про створення чи набуття власної спортивної інфраструктури, зокрема Львівська “Гасмонея” мала футбольний стадіон у районі Левандівки, що вмщував 10000 глядачів (побудований 1923р.), стрийські клуби “Хакоах” і “Дрор” – власний льодовий майданчик для хокею. Крім цього, Стрийський “Хакоах” мав власний корт для занять з тенісу по вул. Дрогобицькій, яких у місті налічували всього три.

Дрогобицький клуб “Бейтар” теж володів тенісним кортом, що на тоді відповідав світовому рівневі та хокейним льодовим майданчиком.

Одним з найпомітніших діячів єврейського спортивного руху вважається засновник львівського спортивного товариства “Гасмонея” – Адольф Кон. Його значення для розвитку єврейського спорту в Галичині зіставляють з досягненнями І. Боберського та Єугеніуша П’ясецького – провідних діячів українського та польського гімнастичного і спортивного руху.

Серед спортсменів єврейських клубів найбільш знаними були представники львівської “Гасмонеї”: футболісти Зігмунт Штоєрман і Людвіг Шнайдер, футболіст і хокеїст Ізодор Ледлер, тенісист Алойзи Ерхіл. Львівську “Гасмонею” у той час тренували доволі відомі фахівці з футболу - Фрідріх Керр та Оден Бодор. Звертали на себе увагу єврейської і галицької громадськості гравці Дрогобицького клубу “Бейтар”, футболісти Зонненталь, Готтесман, Вайс, Бербер та Роснер.

Висновки. Перші єврейські спортивні організації на Львівщині засновуються саме у Львові (СК “Гасмонея”, 1908р.; СК “Знесення” (Знесення, 1913), однак про помітний розвиток єврейського спортивного руху можемо говорити лише в міжвоєнний період. Усього на Львівщині в зазначений період діяло близько 11 єврейських спортивних товариств, структурними одиницями яких були клуби. Єврейські спортивні товариства того часу надавали перевагу таким видам спорту, як футбол, легка атлетика, теніс, фехтування, хокей, гімнастика. Серед відомих єврейських діячів – організаторів, фахівців (тренерів) і спортсменів, можемо назвати Адольфа Крна – засновника львівського єврейського товариства “Гасмонея”, тренерів з футболу Фрідріха Керрата Одена Бодора, спортсменів Зігмунта Штоєрмана, Людвіга Шнайдера, Ізодора Ледлера, Алойзи Ерхіла.

Список літератури

1. Вацеба О.М. Нариси з історії західноукраїнського спортивного руху / О. М. Вацеба. – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 1997. – 232 с.
2. Високий Замок «Минуло вже сто років... [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.wz.lviv.ua/articles/72348>
3. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Ласло Кун. – Москва : Радуга, 1982. – 399 с.
4. Люпа Б. Хроніки Львівського футболу за ред. Б. М. Люпи – Львів : Піраміда, 2015. – Т.1.– 596 с : іл.
5. Нога О. Світ Львівського спорту 1900–1939рр: спортивні досягнення, товариства, архітектура, вбрання, мистецтво / О. Нога – Львів : Українські технології, 2004. – 783с.
6. Платонов В. Н. Олимпийский спорт : учебник [в 2 кн.] / В.Н. Платонов, С. И. Гуськов – Київ. : Олимпийская литература, 1994. – 496 с.
7. Сова А. О. Символіка українських молодіжних організацій "Сокіл", "Січ", "Пласт" та "Луг" у Галичині (кінець ХІХ століття–1939 р.) [Текст] : автореферат дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 / А. О. Сова ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2009. – 17 с.
8. Столбов В. В. История физической культуры / В.В. Столбов – Просвещение, 1989 – 288с.